

บทที่ 7

การพัฒนาและประเมินทางเลือกเพื่อความยั่งยืน (Alternative Development and Assessment for Sustainability)

การพัฒนาและประเมินทางเลือก เพื่อความยั่งยืน

- เป็นขั้นตอนการประเมินผลกระทบตามมาของแผน
แผนงาน ที่พัฒนาขึ้นมา และทางเลือกต่างๆ ต่อการ
พัฒนาอย่างยั่งยืน
- ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ
 - 1) การหาทางเลือก (Identification of alternatives)
 - 2) การประเมินความยั่งยืนของทางเลือก (Assessing the sustainability of alternatives)

การหาทางเลือกการพัฒนา (Identification of alternatives) (ต่อ)

- เริ่มจากประเมินผลกระทบของการดำเนินงานแผน
แผนงาน ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
ทางเลือกของการดำเนินงานตามแผน แผนงาน เพื่อ
การบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนฯ
- ในกรณีที่แผนการพัฒนาศูฯ ไม่ได้ระบุทางเลือกและ
ประเมินทางเลือกไว้ชัดเจน จะเป็นช่องทางสำคัญที่ให้
การหาทางเลือกจากการศึกษา SEA มีอิทธิพลต่อการ
จัดเตรียม ปรับปรุงแผนการพัฒนา

การหาทางเลือกการพัฒนา (Identification of alternatives) (ต่อ)

- บางกรณี ที่มศึกษา SEA อาจต้องยื่นมือ ร่วมมือ กับ ทีมจัดทำแผนฯ เพื่อให้ทางเลือกนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสามารถทำให้เกิดทางเลือกสู่ความยั่งยืนได้ก่อนการตัดสินใจ
- หากดำเนินการหาทางเลือกของการศึกษา SEA มีอิทธิพลก่อนการตัดสินใจดำเนินงานตามแผนงานในรายละเอียดระดับโครงการ จะทำให้ไม่จำเป็นต้องหามาตรการมาสนับสนุนมากนัก

การหาทางเลือกการพัฒนา (Identification of alternatives) (ต่อ)

➤ ทางเลือกมีหลายระดับ แตกต่างกัน ตามลักษณะของแผนการพัฒนา และขั้นตอนของการพัฒนา ดังนี้

- Strategic alternatives
- Sectoral alternatives
- Spatial alternatives
- Modal alternatives
- Staging alternatives
- Institutional arrangement alternatives
- Other policy alternatives
- Avoidance and mitigation alternatives

การพัฒนาทางเลือก (Alternative development)

- การพิจารณาความจำเป็นหรือความต้องการ (Need or Demand)
 - หากไม่มีจะเกิดอะไร
 - หากมีต้องดำเนินงานทั้งหมดหรือบางส่วนได้
 - มีความเป็นไปได้ในการจัดการความจำเป็นและความต้องการ หรือไม่ ด้วยวิธีการอย่างไร

การพัฒนาทางเลือก (Alternative development) (ต่อ)

- การพิจารณารูปแบบหรือกระบวนการ (Model or Process)
 - มีทางเลือกการใช้เครื่องมือ กระบวนการ และ เทคโนโลยี หรือไม่ ที่จะสนองความต้องการ และ ลดความเสียหายและการเปลี่ยนแปลงด้าน สิ่งแวดล้อมและสังคม ที่เหมาะสมกว่า เครื่องมือ กระบวนการแบบเดิมที่ใช้กันอยู่

การพัฒนาทางเลือก (Alternative development) (ต่อ)

- การพิจารณาเรื่องพื้นที่และเวลา
(Location and Timing)
 - ทางเลือกจะนำไปดำเนินงานเมื่อไร
 - เป็นลำดับอย่างไร
 - ดำเนินงานที่ไหน
 - มีรายละเอียดกรอบเวลาการดำเนินงานอย่างไร

ข้อควรพิจารณาการพัฒนา ทางเลือก

- ทางเลือกไม่ควรก่อให้เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม จนทำให้การเปลี่ยนแปลงนั้น ไม่อาจฟื้นคืนสภาพได้ (irreversible) และไม่เป็นทางเลือกที่สังคมยอมรับไม่ได้ (unacceptable)
- ทางเลือกควรมีความสอดคล้อง (consistent) กับสถานการณ์การพัฒนาของพื้นที่นั้นๆ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั่วไปของแผนการพัฒนา แม้ว่าทางเลือกอาจไม่จำเป็นต้องสนองวัตถุประสงค์ของแผนฯ ก็ตาม

ข้อควรพิจารณาการพัฒนา ทางเลือก (ต่อ)

- ต้องพัฒนาทางเลือก โดยให้โอกาสการมีส่วนร่วม เท่าเทียมกัน ทั้งจาก
 - Top-down : จากข้อเสนอของหน่วยงานรับผิดชอบ ที่เสนอแผนการพัฒนานั้น
 - Bottom-up : จากข้อเสนอของผู้มีส่วนได้เสีย
- เพื่อให้ทางเลือกที่เสนอสะท้อนรวมความต้องการและความสนใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

การประเมินความยั่งยืนของทางเลือก (Assessing the sustainability of alternatives)

- เปรียบเทียบทางเลือกต่างๆ ที่พัฒนาขึ้น ว่าตอบสนองการบรรลุวัตถุประสงค์การพัฒนาอย่างยั่งยืน (sustainability objectives) หรือไม่
- ประเมินทางเลือกเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ความยั่งยืน และ ข้อมูลพื้นฐานที่เป็นประจักษ์พยาน โดยพิจารณาทั้งผลกระทบทางบวก และทางลบ

การประเมินความยั่งยืนของทางเลือก (Assessing the sustainability of alternatives) (ต่อ)

- พิจารณาความเสี่ยง และความไม่แน่นอน ของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เพื่อปรับปรุงส่งเสริมให้ผลกระทบทางบวก และบรรเทาผลกระทบทางลบของทางเลือก
- ขั้นตอนการประเมินความยั่งยืนของทางเลือก ประกอบด้วย
 - การยืนยันทางเลือกของแผนการพัฒนา (confirmation)
 - การประเมินแผนงาน และทางเลือก และนำไปเสนอรับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย (assessment)
 - การประเมินทางเลือกที่ดีกว่า (preferred alternative)

ตัวอย่างทางเลือกเพื่อบรรลุความยั่งยืน

Alternatives for Sustainability

➤ ทางเลือก ต้อง....

- แสดงให้เห็นว่านำไปสู่เป้าหมาย ความยั่งยืน ใน มิติ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างไร
- มีความเป็นไปได้สู่เส้นทางเป้าหมายร่วมกัน คือ การพัฒนาอย่างยั่งยืน
- สะท้อนวัตถุประสงค์การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ตัวอย่างทางเลือกเพื่อบรรลุความยั่งยืน

Alternatives for Sustainability (ต่อ)

➤ ทางเลือก ต้อง....

- สามารถนำไปขยายต่อ จากตัวเลือกระดับยุทธศาสตร์ (strategic alternatives) สู่ตัวเลือกระดับชั้นต่างๆ เช่น ตัวเลือกระดับวิธีการ (modal alternatives) ตัวเลือกตามระยะเวลา (staged alternatives)

ตัวอย่างทางเลือกเพื่อบรรลุความยั่งยืน

Alternatives for Sustainability (ต่อ)

สาขา พลังงาน

ALT-0 :

- การพัฒนาพลังงานตามแผนพัฒนาพลังงานที่ใช้อยู่หรือที่ผ่านมา สสนองความต้องการของประเทศ

ALT-1 :

- การพัฒนาพลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้สูงขึ้นในสัดส่วนร้อยละ X ตั้งแต่ปีปัจจุบัน

ตัวอย่างทางเลือกเพื่อบรรลุความยั่งยืน

Alternatives for Sustainability (ต่อ)

สาขา พลังงาน (ต่อ)

ALT-2 :

- การพัฒนาพลังงานที่สนองความต้องการของสังคม และพื้นที่ให้สูงขึ้นร้อยละ x ตั้งแต่ปีปัจจุบัน

ALT-3 :

- การพัฒนาพลังงานทางเลือกโดยนำใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อสนองมิติเศรษฐกิจ สังคมและ สิ่งแวดล้อม ให้สูงขึ้นร้อยละ x ตั้งแต่ปีปัจจุบัน

ตัวอย่างทางเลือกเพื่อบรรลุความยั่งยืน

Alternatives for Sustainability (ต่อ)

สาขา คมนาคมขนส่ง

ALT-0 :

- การพัฒนาเครือข่ายระบบคมนาคมขนส่งตามแผนพัฒนาคมนาคมขนส่งที่ใช้อยู่และที่ผ่านมาสสนองความต้องการของประเทศ

ALT-1 :

- การพัฒนาระบบคมนาคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้สูงขึ้นในสัดส่วนร้อยละ X ตั้งแต่ปีปัจจุบัน

ตัวอย่างทางเลือกเพื่อบรรลุความยั่งยืน

Alternatives for Sustainability (ต่อ)

สาขา คมนาคมขนส่ง (ต่อ)

ALT-2 :

- การพัฒนาระบบการคมนาคมที่สนองความต้องการของสังคมและพื้นที่ให้สูงขึ้นร้อยละ x ตั้งแต่ปีปัจจุบัน

ALT-3 :

- การพัฒนาระบบการคมนาคมทางเลือกโดยนำใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อสนองมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้สูงขึ้นร้อยละ x ตั้งแต่ปีปัจจุบัน

ตัวอย่างทางเลือกเพื่อบรรลุความยั่งยืน

Alternatives for Sustainability (ต่อ)

สาขา ทรัพยากรน้ำ

ALT-0 :

- การพัฒนาการใช้ประโยชน์พื้นที่ลุ่มน้ำตามแผนการบริหารจัดการลุ่มน้ำที่ใช้อยู่และที่ผ่านมา สนองความต้องการของจังหวัดและภูมิภาค

ALT-1 :

- การพัฒนาการใช้ประโยชน์พื้นที่ลุ่มน้ำให้เกิดความเป็นธรรม แก่ภาคส่วนใช้น้ำทุกประเภท สนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อย่างเท่าเทียม และเพียงพอ

ตัวอย่างทางเลือกเพื่อบรรลุความยั่งยืน Alternatives for Sustainability (ต่อ)

สาขา ทรัพยากรน้ำ (ต่อ)

ALT-2 :

- การพัฒนาการใช้ประโยชน์ พื้นที่ลุ่มน้ำให้รักษาการให้บริการระบบนิเวศในสัดส่วนเหมาะสม สนองแก่ประชาชนในพื้นที่และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และระบบนิเวศน์ อย่างมีประสิทธิภาพ

ALT-3 :

- การพัฒนาการใช้ประโยชน์ พื้นที่ลุ่มน้ำเพื่อบรรลุความยั่งยืน มิติสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดี ทุกระดับ ทุกพื้นที่ อย่างบูรณาการ